ra. A könyv alapvetően két részre tagolódik. Az első részben az emberi közlés fejlődésének rövid áttekintése szerepel. Az írás, a könyvek és könyvtárak kialakulásának és fejlődésének tárgyalása példamutató. A gazdag, nagyon jól összeválogatott képanyag szinte önálló kiadványként is megállná a helyét. A történetiség, mint vezérmotívum igen jól érzékelteti a fejlődés menetét. Az audiovizuális ismerethordozók és a számítástechnika fejlődéstörténetére is kitérnek a szerzők röviden. E kitekintés véleményem szerint túl rövidre sikeredett, a fejlődés menetének fonalát a szerzők mintegy két évtizeddel ezelőtti állapotában elvágták. Ez jelentős korlátokat jelent a könyv felhasználásában, hiszen éppen az utóbbi két évtizedben figyelhető meg az informatika leggyorsabb fejlődése.A könyv második részében az ismeretszerzés gyakorlatával foglalkoznak a szerzők. Áttekintik az ismeretek forrásait, eszközeit, azok lelőhelyeit. A könyv- és médiatárak, az információs központok használatára is részletesen kitérnek a szerzők. A korszerű audiovizuális eszközök e gyakorlati tárgyalásból kimaradnak, míg a számítógépek alkalmazhatóságát a szerzőknek sikerült az ábraanyaggal együtt nyolc oldalra összenyomorítani.

Az egyes fejezetek végén található összefoglaló, rendező kérdések, feladatok, illetve a lapszélen levő tömör kiemelések megkönnyítik a témakörök tanulmányozását. E segédkönyvhöz készített gyakorlófüzet jól használható az egyes témakörök feldolgozásához. Az olvasásra ajánlott könyvek és a könyv végén található névmutató és kislexikon jelentősen segít az eligazodásban is. A könyv ára meglehetősen magas (1373 Ft + 209 Ft), amit részben indokol a bőséges, szép ábraanyag. Mindenki számára jó szívvel ajánlható, aki nem az informatika áttekintésére, hanem az informatika írásbeliségének történetére kiváncsi. Ezt rendkívül precízen és didaktikusan, nagyon jól használható képanyaggal illusztrálva dolgozták fel a szerzők. A könyvben található audiovizuális és számítástechnikai eszközökről közölt ismeretek alapvetően csak kitekintések az informatika birodalmának más részeibe.

A szerzők segédkönyvként deklarálták művüket. Nincs tankönyvnek nyilvánítva, ami alkalmazhatóságának gazdaságossági korlátokat is szab, pedig didaktikus, történetiségen alapuló felépítése következtében igen jól használható lenne az iskolai oktatásban. Az informatika egy részét "az írásbeliség történetét" példaadóan dolgozták fel a szerzők. Ez azonban természetesen nem fedi le a könyv címét, hiszen ma már az embereket többnyire nem írásbeli formában éri utól az információ. A korszerű audiovizuális és számítástechnikai eszközök, a médiarendszerek ismertetésére is elkelne hasonló színvonalú könyv. A történetiség mellett jó lenne az informatika más, tudományos szempontú, például logikai megközelítésével is találkozni a tankönyvirodalomban. Az iskolai informatika tantárgyiasodásához, objektivizálódásához ilyen tankönyvekre lenne szükség.

Homor Tivadar-Mészáros Antal: Az információ és az ember. Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1994.

FÓNAGY JÚLIANNA

Mi így tanítjuk az informatikát

„Nehéz feladat az iskola, a tanítás, a tanulás negatív képzetét megváltoztatni, korszerű tartalommal megtölteni és kellemes asszociációkhoz kötni... Pedig modern korunkban a tanulást az egész emberi élet, a teljes emberi létezés integráns részének kell tekintenünk" – írta Báthory Zoltán Tanítás és tanulás című könyvének bevezetőjében.

Reméljük, hogy iskolánkban az informatika-kommunikáció tantárgy helyi tantervének kidolgozásával és bevezetésével jelentős lépést tettünk e feladat megoldása érdekében.

Reméljük, hogy iskolánkban az informtika-kommunikáció tantárgy helyi tantervének kidolgozásával és bevezetésével jelentős lépést tettünk e feladat megoldása érdekében.

Írásomban erről kívánok néhány olyan gondolatot elmondani, amely azt érzékelteti, hogy a kisiskoláskori informatikaoktatás mennyiben segíti elő a sokoldalú személyiségfejlesztést.

Az informtika-kommunikáció tantárgy tanításával olyan személyiség kialakítása a célunk, aki az információk tömegéből igényesen tud választani, a számára szükséges információ megszerzéséhez megtalálja a megfelelő eszközt, azt használni tudja. Rendelkezik informatikai alapműveltséggel, amelynek része az életkornak megfelelő kommunikációs viselkedéskultúra éppúgy, mint az információs eszközökkel való bánnitudás.

Mi is osztjuk azok véleményét, akik szerint az általános képzés minden műveltségterületén meg kell jelennie az informatikai szemléletnek, mégis úgy gondoljuk, célszerű már kisiskoláskortól kezdődően külön tantárgy keretében foglalkozni az információszerzés és -feldolgozás módjaival, lehetőségeivel. Ennek megvalósulása érdekében kezdtünk hozzá 1991-ben iskolánkban, a kisújszállási Kossuth Lajos Általános Iskolában, egy munkacsoporttal helyi tanterv kidolgozásához az 1-4. osztályok számára. Munkánkat a KF és a helyi önkormányzt is támogatta, így került sor 1992 szeptemberében egy első osztályban annak bevezetésére, amit tárgyi és személyi feltételeink is lehetővé tettek. Ugyanis a tanulóink ekkor vehették birtokukba a 150 négyzetméter alapterületű, korszerű iskolai könvtárat, ahol függetlenített, szaképzett könyvtáros segíti őket a tájékozódásban, aki az informatikus szaktanárunkkal együtt szintén részt vett az informatika-kommunikáció tantárgy helyi tantervének kidolgozásában.

A heti egy órában, 10-15 fős csoportokban történő oktatás biztosítja a gyerekekkel való egyéni foglalkozást, azt, hogy mindenki elvégezze az adott feladatot, s lehetőség legyen a korrigálásra is.

A tanítás során alkalmazott módszerek, eszközök megválasztásában a gyerekek életkorának megfelelően a játékos elemek meghatározóak: báb, játéktelefon, a korosztálynak megfelelő könyvek, számítógépes programok. Így az első osztályosok az iskola szerves részének tekintik az iskolai könyvtárat mint forrásközpontot, hol a barátságos környezetben, illetve a számítógépes teremben számukra az különféle információhordozókkal való munka rövid idő alatt természetessé válik.

Kisiskoláskori informatika-programunk három téma köré csoportosul:

1. A kommunikációs képességek szerepe az emberek közötti információcserében.

2. Információforrások információszerzési és feldolgozási módok, eszközök:könyv, időszaki kiadvány, rádió, tv, magnó, video, telefon.

3. A számítógép mint információs eszköz. Az első osztályosoknak a munkacsoport állított össze rajzos feladatokat, melyeket a gyerekek gyakorlásra jól tudnak használni. Második osztálytól kezdődően sok segítséget jelent Huga Ibolya Könyv és könyvtárhasználati munkafüzete az általános iskolák I-2. és 3-4. osztálya számára című kiadványa, Kőrösné Mikis Márta Informatikát tanulok című könyve és a Mesevilág kép- és szövegszerkesztő program.

A második osztályos anyagunk szerves folytatása az első osztályosnak. A képességfejlesztési formákat egy-egy új elemmel bővítettük. Az elméleti ismeretek száma továbbra is minimális, az alkalmazásnak, a gyakorlásnak van nagyobb szerepe. Tízéves korig a rutinjellegű kommunikációs tevékenységet tekintjük elsődlegesnek, utána a problémamegoldóra kerül a nagyobb hangsúly.

Az informatika-kommunikációs tantárgy tanításával a 3. osztálytól kezdődően fogkozottabban részt kívánunk venni a tanulók tanulási önművelési kultúrájának megalapozásában. Az önművelési képességeik tervszerű fejlesztésével, környvtárhasználatra való nevelésekkel, a szelektív rádióhallgatás és tévénézés tanításával, a számítógép tanítási-tanulási folyamatba való bekapcsolásával az életkornak megfelelő mértékig.

A tőbbirányú képességfejlesztő tevékenység eredményeként a tanulók képesek az emberi és a gépi kommunikáció megfelelő arányát megtalálni az információszerzési folyamatban és azok feldolgozása során mindez programunk továbbfejleszthetőségének egyik fontos elemét képezi, mert a tanulók az így kialakított képességeiket felsőbb osztályokban jól tudják majd hasznosítani Minden műveltségi területen. Iskolánkban jelenleg egy-egy első, második és harmadik oszály tanulja az informatika-kommunikáció tantár-

gyat, de helyi tantervünk elkészült már a negyedik osztály számára, sőt dolgozunk a felső tagozatén is.

Eddigi munkánk eredményességét nemcsak a tájékozódó felméréseink igazolják, hanem az a tény is, hogy ezek a gyerekek otthonosan mozognak az iskolai könyvtárban, bátran le mernek ülni a számítógéphez, és nemcsak játék céljára használják annak programjait, hanem ismeretszerzésre is: könyvek kikeresése szerző vagy cím alapján, meghívó szerkesztése stb.

A mindennapi életből szerzett informatikai jellegű tapasztalataikat az iskolai tevékenykedtetés során sikerült kiegészítenünk olyan ismeretekkel, amelyek segítik őket a biztonságos és kulturált információszerzésben, elősegítve ezzel személyiségük sokoldalú fejlődését és azt, hogy a tanulás esetleg negatív képzete pozitívvá váljék, s erősítve bennük az önművelés igényét amely az iskolából kilépve is megmarad tanulóinkban.

PALAGYINÉ RUZS-MOLNÁR KATALIN

A könyv és az olvasás

Az információs kultúra fejlesztése

A könyvnyomtatás feltalálása *Johannes Gensfleisch Gutenberg* nevéhez fűződik. Az 1450-es években öntőkészüléket szerkesztett, melynek segítségével szétszedhető és tetszőlegesen összerakható, többször felhasználható ólombetűket öntött. A betűket egymás mellé helyezte (szedte), ezáltal szavakat, mondatokat, oldalakat alakított ki, a papírlapot a befestékezett betűkre szorította. Gutenbergről kevés adat maradt fenn, de munkásságával beírta nevét a művelődés történetébe.

A könyvnyomtatás Magyarországon

Magyarországon először *Hess András* nyomtatott könyvet 1473-ban, címe Magyarok Krónikája. 1537-ben *Sylvester János* Sárvár melletti nyomdájában készült el az első magyar nyelven nyomtatott könyv. 1650-től 1702-ig élt európai hírű tipográfusunk, *Misztótfalusi Kis Miklós.* 1780-ban jelent meg az első magyar nyelvű hírlap, a Magyar Hírmondó.

A 19. század legjelentősebb nyomdatechnikai újdonságai a papírgyártógép, a rotációs gép, a Kőnig-féle gyorssajtó. A találmányok segítségével az információk áradata zúdul az olvasókra, s a 20. század problémáját már nem is az információhoz való hozzájutás, hanem az abban való eligazodás jelenti.

Illik tudni!

Néhány fontos nyomdatörténeti adat:

1450: Gutenberg feltalálja a könyvnyomtatást.

1455: Gutenberg befejezi a 42 soros Biblia nyomtatását Mainzban.

1471: Budára érkezik *Mátyás király* meghívására Hess András nyomdász.

1473: Hess András kinyomtatja Magyarországon az első könyvet, a Magyarok Krónikáját (Chronica Hungarorum).

1541: A Sárvár melletti nyomdában elkészül az első magyar nyelven nyomtatott mű, Sylvester János Új Testamentum című bibliafordítása.

1780: Az első magyar nyelvű „folyóirat", a Magyar Hírmondó megjelenése.

1797: *Senefelder* feltalálja a síknyomtatást.

1904: *Rubel,* amerikai gépmester felfedezi az ofszetnyomtatást.